

ENTREVISTA A ORIOL QUINTANA, PROFESSOR DE LA CÀTEDRA D'ÈTICA I PENSAMENT CRISTIÀ D'IQS

“La mentalitat productiva i eficient deshumanitza”

L'ètica té cabuda dins dels coneixements que reben tots els alumnes d'IQS. De com es transmeten valors claus, com el tracte humà i la consciència social, en parlem amb Oriol Quintana, professor de la Càtedra d'Ètica i Pensament Cristià i membre de l'equip coordinador de les activitats d'Identitat i Missió d'IQS.

Què et porta a dedicar-te a les humanitats?

Tot comença quan ets a l'escola i descobreixes que t'interessen molt les assignatures d'història, filosofia o fins i tot d'història de l'art. Aleshores també descobreixes que tens talent per estudiar i escriure sobre aquestes temàtiques i d'una manera natural acabes derivant cap a les humanitats. En el meu cas, vaig estudiar Humanitats i amb el temps m'he anat especialitzant en filosofia. M'interessa sobretot la part de l'ètica, ja que té moltíssimes aplicacions i, al final, és fonamental per a la meua pròpia vida i la de totes les persones.

L'any passat vas defensar la teua tesi doctoral sobre George Orwell. Què t'atreia d'aquesta figura històrica?

Orwell és conegut mundialment per les seves obres de caire més polític, però sobretot és un moralista,

ja que els seus textos el que diuen, al cap i a la fi, és que, si no ens comportem decentment com a individus, no funcionarem mai com a societat. De fet, una curiositat sobre Orwell és que, a diferència d'altres autors contemporanis, es va embolicar molt poques vegades a proposar polítiques concretes. Tot el contrari, el que feia sempre era una reflexió relacionada amb la decència personal. El seu discurs va molt més enllà.

Tornant a les humanitats, quina era la tasca que volies desenvolupar professionalment en aquest àmbit?

Quan comences a estudiar Humanitats saps que acabaràs treballant de professor, si és que et vols guanyar la vida amb això. De fet, durant quasi vint anys vaig estar fent de professor de secundària ensenyant filosofia i psicologia i alguna altra assignatura del mateix àmbit.

I com vas fer el salt fins a IQS?

Fa quatre anys va contactar amb mi el doctor Florensa, que és membre de la Càtedra d'Ètica d'IQS, i també el pare Enric Puig, president del Patronat IQS, i em van proposar si volia treballar a la Càtedra d'Ètica. Vaig dir que sí, perquè em va agradar la missió que perseguen i, de fet, aquest any tenim 25 activitats en marxa amb l'objectiu comú de vetllar perquè els valors fundacionals d'IQS siguin presents al màxim en el nostre dia a dia. Això implica, en primer lloc, donar a conèixer entre els nostres alumnes, professors i també fora de l'entitat valors com el tracte humà, la consciència social, la qualitat de les nostres tasques i el cultiu de la fe.

Des que et vas llicenciar, com creus que ha evolucionat el concepte de les humanitats?

Crec que tothom valora les humanitats, però ningú té temps per dedicar-lo a aquestes matèries. Som víctimes d'una mentalitat tecnocràtica en la qual busquem sempre l'eficiència, i coses com la lectura o la reflexió filosòfica no tenen una utilitat pràctica o una aplicació directa. Per aquest motiu, avui dia són les germanes pobres de l'àmbit del coneixement, si bé sabem que són supernecessàries.

Com veus la figura de l'ètica en ple segle XXI? Com hauria d'evolucionar per encaixar en aquesta mentalitat d'immediatesa de les noves generacions?

Considero que té molt de valor que IQS, a través de la Càtedra d'Ètica, asseguri la presència d'assignatures d'ètica en tots els seus graus i màsters, perquè cal un contrapès respecte de la mentalitat tecnocràtica i de recerca del benefici personal que és, per desgràcia, el que mou l'economia mundial. Per això, a les nostres assignatures intentem fer reflexionar els alumnes sobre els aspectes que no funcionen dins del nostre sistema econòmic i tecnològic. A més, des de fa poc hem començat a incorporar una reflexió sobre el problema ecològic actual, que també és conseqüència directa del sistema en què vivim. Resulta molt interessant fer descobrir als alumnes connexions com aquesta.

I els resulta un xoc descobrir aquest tipus de connexions?

Sí, i, de fet, alguns alumnes es resisteixen a assumir-les. Quan els dius que els problemes ecològics provenen de la mentalitat tecnològica i economicista que tenim i que no se solucionaran si no canviem aquesta mentalitat, no ho accepten

i fins i tot creuen que amb més tecnologia es pot millorar el medi ambient.

Ara que ets professor associat a la Càtedra d'Ètica i Pensament Cristià d'IQS, quina és la posició dels alumnes davant d'aquestes matèries?

Quan comencem el curs, tots els alumnes estan a l'expectativa i alguns tenen un fort prejudici en contra justament perquè no hi veuen la utilitat. A més, cal afegir que una de les assignatures que forma part del grau d'Administració i Direcció d'Empreses es titula Pensament Social Cristià, de manera que encara hi ha més prejudicis. Realment, l'objectiu de totes les assignatures relacionades amb l'ètica és estimular la reflexió dels alumnes, en aquest cas prenent com a base el pensament social cristià perquè creiem que ofereix una bona alternativa al pensament econòmic dominant, el neoliberalisme.

Però més enllà d'ADE, aquestes matèries es toquen a tots els graus?

Sí. Un alumne que faci uns estudis de quatre anys en tindrà una assignatura a primer i una a tercer i, si continua estudiant un màster, encara en farà una altra. Fins i tot els alumnes que venen a IQS a fer la tesi segueixen un curs d'ètica en la recerca. Considero que tot això afegeix qualitat a l'ensenyament que impartim. Tant si és una ètica basada en el cristianisme com si no té denominació, és importantíssim que les persones que es formen professionalment s'hagin aturat al llarg de la seva formació a pensar en el sentit del que fan, els perills que té la seva professió i les oportunitats que tenen de fer les coses bé.

I has notat un canvi en la visió dels alumnes en els darrers anys?

El patró és sempre el mateix: quan arriben, als alumnes els xoca tenir aquesta assignatura i, a mesura que van coneixent el professor, els va agradant. Al final, la majoria estan força contents d'haver rebut aquest tipus de formació.

I més enllà de la teva feina, quines coses t'apassionen?

La feina de professor universitari implica llegir i estar al dia, assistir a congressos, fer recerca... de manera que la lectura i l'estudi són la meva professió i alhora la meva afició. D'altra banda, també m'agrada escriure i ja he publicat alguns llibres d'assaig, perquè considero que els llibres que no són estrictament acadèmics arriben a la gent més que no pas els d'estudi.

Quina va ser la teva primera incursió en l'assaig?

Doncs el meu primer llibre es titulava *Filosofia para una vida peor*, i en el fons es criticava aquesta idea que vaig explicant que la mentalitat productiva i eficient deshumanitza, i que últimament s'ha proposat una filosofia d'autoajuda; una filosofia que, al final, es redueix a fer uns exercicis de relaxació per prendre'n consciència momentàniament, però continuar perseguint la producció. També he publicat l'obra *Vostè i George Orwell*, guanyadora del 26è premi Joan Maragall d'assaig, i el meu darrer llibre és *La mandra*, que em va encarregar l'editorial Fragmenta.

Per últim, parla'ns una mica més d'aquesta mandra i per què està tan mal vista a la nostra societat.

A partir d'aquest llibre he pogut proposar algunes idees sobre una qüestió molt quotidiana i universal com és la mandra. Diríem que la mandra és un "defecte" —entre cometes— de l'existència humana que té un significat més profund del que sembla; per exemple, ens pot fer adonar que som víctimes d'una mentalitat molt productivista que, al final, ens treu qualitat de vida i ens deshumanitza.